

S touto precizní propracovaností barokních textů plně koresponduje i jejich neméně precizní a pečlivý komentář, maximálně zohledňující charakter dané edice jako edice čtenářské. Ohled na konkrétní čtenářskou obec je ostatně charakteristický především pro vlastní ediční přípravu barokních textů, na níž se částečně podíleli i studenti barokologického semináře FF MU v Brně. Snaha usnadnit soudobému čtenáři recepci uměleckého textu, který je psán jazykem 18. století, se tak ve svém důsledku projevila určitou „modernizací“ jazykových jevů převážně pravopisného a syntaktického charakteru. Právě ony se podle hlavních editorky ukázaly být největší překážkou pro adekvátní prožívání estetických kvalit literárního díla barokní doby.

Daný ediční postup, který mnohdy výrazněji a podstatněji zasahuje do podoby barokní češtiny ve prospěch současné pravopisné normy, je tak odvážným návrhem čtenářské edice barokní prózy; návrhem, který zároveň sám vybízí k dalšímu „cizelování“ zvoleného postupu, např. bližšímu vymezení hranice mezi poněkud subjektivně definovanými čtenářsky „rušivými“ a „nerušivými“ kolísáními či některými úpravami izolovaných jazykových jevů, jež se jeví z hlediska zvolených zásad jako poněkud sporné.

Při ediční přípravě Nádoby zapálené se ovšem pamatovalo i na veřejnost odbornou. Ji je určena jak bližší konkretizace uvedeného edičního postupu, a to včetně modelového výčtu provedených úprav, tak informacně bohatá úvodní stať M. Horákové, která podává zasvěcený vhled do problematiky svatonepomucenské produkce.

Zamýšlená trilogie žďárských kázání se Nádobou zapálenou uzavírá. Svou do jisté míry novátorskou koncepcí i samotným zpřístupněním nezanedbatelného počtu barokních textů se však jmenovaná edice snaží naznačovat a otevírat další cesty.

M. ŠKARPOVÁ

Petr Jemelka: Enviromentalismus v českém filozofickém myšlení 1. poloviny 20. století*

Jemelkova práce je upravenou verzí habilitačního spisu, kterým autor přispívá k objevení některých aspektů českého filozofického myšlení, jež dosud zůstávaly stranou badatelského zájmu. V souladu se svým ekologickým zaměřením, jehož filozofickému rozměru věnoval svou práci předchozí, zkoumá nyní předchůdce tohoto myšlení v naší filozofické tradici.

Knihu rozdělil na dvě části v podstatě chronologicky, i když životní běhy autorů, jejichž díly se zabýval, se postaraly o jisté přesahy. V první polovině svého díla se věnuje odkazu XIX. století, ve druhé vývoji po přelomu století, zejména v první polovině století dvacátého a v dodatku pak odkazu environmentální problematiky v naší filozofii posledních let.

Obě části se od sebe liší částečně rozsahem záběru, který ovšem odpovídá vývoji nejen českého, nýbrž i přinejmenším evropského filozofického myšlení v oné době – vývoji ke stále větší specializaci. Zatímco se Jemelka zpočátku zabývá filozofií jako takovou a jednotlivými význačnějšími českými filozofy, v části druhé se omezuje na ty, kteří měli blízko k biologickému myšlení, případně na myšlení filozofujících biologů.

V části první Jemelka charakterizuje české filozofické myšlení spojené s obrozením a z obrození vycházející, tedy to myšlení, které začíná jevit tendenci reflektovat problémy vědy. Ačkoli následná etapa tohoto vývoje reagovala na filozofa, který k vědě zachovával spíše nadřazené stanovisko, Hegel a hegelovství se zasloužilo o to, aby se ve filozofii prosadil pojem vývoje. Herbartovství pak osvobodilo filozofii od přílišné spekulativnosti, přiblížilo ji k vědě a začalo připravovat cestu pozitivismu. Od šedesátých let pak také čeští filozofové reaguji na Darwinovu teorii a pokoušejí se nejen začlenit ji do vlastního obrazu světa, ale přiblížit ji i českému vzdělanému čtenáři

(např. G. A. Lindner). Většina těchto filozofů musela řešit problém souladu nové teorie s náboženským nebo teleologickým pojetím, které v tehdejší myšlení převládalo. Nastupující generace pak už přináší pozitivistický příklon k vědě.

Po přelomu století se i do naší filozofie dostává vliv Nietzsche (L. Klíma, J. Váchal, O. Březina). Významnou fází reflexe přírodní problematiky představují také pokusy o kritiku civilizace obsažené na jedné straně u A. Pammrové, na druhé u českých katolických autorů. Zajímavá je i česká reakce na pozitivistické myšlení, jak se projevila např. u E. Rádl a některých dalších filozofů. Pro ty se mj. stává inspirací Bergson a vitalismus. S nimi se vyrovnává i myšlení filozofujících přírodovědců. Ty dělí Jemelka právě na větev vitalistickou a „scientistickou“. K ní patří ti, kdo nesouhlasí se spekulacemi, které jsou s vitalismem spojeny. I oni ovšem pocítují potřebu zakotvit nějak biologické objevy v širším světovém

nebo filozofickém názoru. Jemelka zde rozebírá řadu postav naší vědy.

Zatímco v předchozí době se předchůdci enviromentálního myšlení vyčerpávali především snahou zaujmout pozici k pojmu vývoje a později určit roli vnitřních a vnějších faktorů v něm, v posledních letech se zajímají o enviromentalistickou problematiku výslovně. V závěrečné části své práce se je Jemelka pokouší alespoň vyjmenovat a stručně charakterizovat.

Jemelkova práce je stručná, a přehled literatury ukazuje, jakou horou dosud nezpracovaných materiálů se musel Jemelka prokousávat. Přesto ji lze charakterizovat především jako jakýsi úvod do problematiky, kterou by bylo možno zpracovávat a rozvíjet dál. Jemelka naznačil, jakým asi směrem.

I. HOLZBACHOVÁ

*Masarykova univerzita v Brně, Pedagogická fakulta, Brno 2002, 146 stran.

Redakci Universitas došlo

DOKONČENÍ

Rozšiřování ES/EU. P. Fiala, M. Pitrová (eds.). MU v Brně, 2001

SOUČASNÁ KOMPLEXNÍ LÉČBA NÁDORU HLAVY A KRKU. Rom Kostřica, Pavel Smilek, Jiří Hložek, Vladimír Spurný, Zdenek Mechl. Edice kontinuálního vzdělávání v medicíně. Lékařská fakulta MU v Brně, 2003

Souhrnná zpráva o činnosti veřejného ochránce práv 2002. MU v Brně, 2003

SPISY PRÁVNICKÉ FAKULTY MU V BRNĚ, řada teoretická. Místo normativní teorie v soudobém právním myšlení. K odkazu Františka Weyra a Hanse Kelsena. red. T. Machalová, MU, Brno, 2003

SPISY PRÁVNICKÉ FAKULTY MU V BRNĚ, řada teoretická. Zdeňka Králíčková: Autonomie vůle v rodinném právu v česko-italském porovnání. MU Brno, 2003

STŘEDOEVROPSKÉ SYSTÉMY POLITICKÝCH STRAN. Česká republika, Maďarsko, Polsko a Slovensko. Petr Fiala, Ryszard Herbut a kol. MU v Brně, Mezinárodní politologický ústav. MU v Brně, 2003

SUMMIT NATO v Praze 2002. Výsledky, dokumenty a projevy. MU v Brně, 2002

Šelešovský Jan a kol.: Fondové financování jako faktor diverzifikace veřejných financí. MU v Brně, 2003

Škarabelová Simona a kol.: Když se řekne NEZISKOVÁ organizace.... MU v Brně, Ekonomicko-správní fakulta, Brno 2002

Trh práce, nezaměstnanost, sociální politika. Ed.: T. Sirovátka, P. Mareš. MU v Brně, 2003

Úspěšnost podniků 2003. Sborník příspěvků u příležitosti konference konané dne 20. února 2003 v Brně. MU v Brně, 2003

VADEMECUM GRAECO-LATINUM BRUNENSE. Sborník vydán u příležitosti setkání učitelů klasických jazyků (21.-22. března 2003). MU v Brně, 2003

Werner Karel, Náboženské tradice Asie. Od Indie po Japonsko. MU v Brně, 2002

Zeman Petr (ed.), Česká bezpečnostní terminologie. Výklad základních pojmů. MU v Brně, 2002